

Teresa Ampel (1931–2011), pracownik naukowy i dydaktyczny w Katedrze Języka Polskiego UMK, dyrektor Instytutu Filologii Polskiej Wyższej Szkoły Pedagogicznej w Rzeszowie, kierownik Zakładu Polszczyzny Współczesnej, nauczyciel akademicki

Urodziła się 2 sierpnia 1931 r. w Potulicach (woj. bydgoskie). Pochodziła z rodziny inteligenckiej. Była córką Mieczysława Dominiaka i Marcjanny z domu Templewicz.

W 1951 r. ukończyła Liceum Drogerijne w Bydgoszczy. W latach 1952–1957 studiowała filologię polską na Uniwersytecie Mikołaja Kopernika (H. Turska, S. Hrabec, W. Cimochoński, E. Słuszkiewicz). Dyplom ukończenia studiów, wraz z tytułem magisterskim, otrzymała 29 marca 1957 r. Kilka miesięcy później, od 1 września 1957 r. (do 31 sierpnia 1958 r.) została zatrudniona jako asystentka w Katedrze Języka Polskiego na Wydziale Humanistycznym. Na Uniwersytecie Mikołaja Kopernika pracowała z przerwą w latach 1956–1957 i 1965–1966. W latach 1958–1965 (16.10.1958–31.08.1965) pracowała jako nauczycielka języka polskiego w Liceum Pedagogicznym w Toruniu. Od 1 września 1965 r. została ponownie zatrudniona przy Katedrze Języka Polskiego UMK na stanowisku starszego asystenta. Z dniem 1 września 1966 r. na własną prośbę przeszła do Wyższej Szkoły Pedagogicznej w Rzeszowie, gdzie do 2001 r. pracowała również w Katedrze Języka Polskiego na stanowisku starszego asystenta. 18 kwietnia 1967 r. otworzyła przewód

doktorski, a już 4 lata później (2 czerwca 1971 r.) uzyskała stopień naukowy doktora nauk humanistycznych nadany uchwałą Rady Wydziału Humanistycznego z dnia 2 czerwca 1971 r. Promotorem pracy pt. „Zdania okolicznikowe we współczesnej polszczyźnie” był doc. dr hab. Kazimierz Polański, a jako recenzentów wyznaczono doc. dr hab. Krystynę Pisarkową z Zakładu Językoznawstwa PAN w Krakowie i doc. dr hab. Zuzannę Topolińską z PAN w Warszawie. Habilitację uzyskała w Wyższej Szkole Pedagogicznej w Rzeszowie w 1991 r. na podstawie przekładu maszynowego tekstów technicznych z języka rosyjskiego na język polski SCANLAN. Rok później, w 1992 r., otrzymała tytuł profesora nadzwyczajnego. W latach 1979–1980 odbyła staż na Uniwersytecie Karola w Pradze. Od 1992 r. pracowała na stanowisku profesora nadzwyczajnego w Instytucie Filologii Rosyjskiej, a następnie od roku 1993 w Instytucie Filologii Polskiej, którego w latach 1993–1996 była dyrektorem.

Działalność dydaktyczną rozpoczęła w 1957 r. w Katedrze Filologii Polskiej na UMK. Od roku akademickiego 1965/1966 prowadziła zajęcia dydaktyczne: ćwiczenia ze wstępu do nauki o języku oraz ćwiczenia z kultury języka, wykłady z gramatyki opisowej języka polskiego, wykład ze wstępu do nauki o języku, wykład z semantyki i leksykologii, ćwiczenia z gramatyki opisowej języka polskiego, ćwiczenia z nauki o współczesnym języku polskim i dialektologii (zajęcia prowadziła dla studentów I i II roku). Pod jej kierunkiem powstały dwie prace doktorskie i ok. 300 prac magisterskich. Była wychowawcą i mentorem wielu pokoleń polonistów, a zainteresowania językoznawcze przetrwały w pracach jej uczniów.

W okresie swojej działalności należała do różnych organizacji: politycznych (PZPR), społecznych (ZNP) i naukowych. Była członkiem: Polskiego Towarzystwa Językoznawczego oraz Rzeszowskiego Towarzystwa Naukowego. Do PZPR została przyjęta 20 grudnia 1955 r. W latach 1959–1965 była członkiem egzekutywy w Liceum Pedagogicznym w Toruniu, a w latach 1960–1962 członkiem KM PZPR w Toruniu. Pracowała w Miejskiej Komisji Kontroli Partyjnej. W tym samym czasie była członkiem Komisji Rewizyjnej KW PZPR w Bydgoszczy. W 1966 r. była członkiem egzekutywy PZPR na Wydziale Humanistycznym. W czasie

studiów pełniła funkcję przewodniczącej Komitetu Uczelnianego ZSP. W 1960 r. otrzymała odznaczenie X-lecia ZSP.

Przedmiotem jej zainteresowań były badania syntaktyczne, a zwłaszcza składnia zdania złożonego. Od roku 1965 zajmowała się strukturą i typologią zdań złożonych. Wiedzę oraz zainteresowania problematyką tego działu językoznawstwa zawdzięcza doc. dr. Henrykowi Miszowi.

Za pracę naukową i dydaktyczno-wychowawczą otrzymała kilka nagród, m.in.: Ministerstwa Nauki Szkolnictwa Wyższego i Techniki w latach 1976, 1983, 1986, liczne nagrody Rektora oraz odznaczenia: Złoty Krzyż Zasługi (1978), medal Komisji Edukacji Narodowej (1980), Krzyż Kawalerski Orderu Odrodzenia Polski (1981).

W Toruniu mieszkała przy ul. Krasińskiego 55, a w Rzeszowie przy ul. Konopnickiej 2/6. Zmarła 10 kwietnia 2011 r. w wieku 79 lat i została pochowana na cmentarzu Wilkowyja w Rzeszowie.

Bibliografia: Akta osobowe Teresy Ampel, AUMK, sygn. K-8/133; Akta przewodu doktorskiego Teresy Ampel, AUMK, sygn. H-46/4; *Spis wykładów na rok akademicki 1965/66 Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu*, [Toruń 1965], s. 25; J. Bełkot, *Instytut Filologii Polskiej*, w: *Uniwersytet Mikołaja Kopernika 1966–1980*, t. 1, red. J. Bełkot, Toruń 1992, s. 74, H. Moraczewska, *Doktoraty i habilitacje w latach 1966–1980*, w: *Uniwersytet Mikołaja Kopernika 1966–1980*, t. 2, red. J. Bełkot, Toruń 1992, s. 104; *O współpodstawowych przymiotnikach odczasownikowych*, w: *Składnia, stylistyka, struktura tekstu. Księga jubileuszowa dedykowana Profesor Teresie Ampel*, red. M. Krauz i K. Ożóg, Rzeszów 2002, s. 165–171; *Pracownicy nauki i dydaktyki UMK 1945–2004: materiały do biografii*, red. S. Kalembka, Toruń 2006, s. 66.

Bożena Kierzkowska (Toruń)

ORCID: 0000-0002-6313-5151

